

pligtelser. Det kjendte allerede Romerne. De havde Begrebet: „bonus pater familias“ eller, som jeg har oversat det, „en retsindig og forstandig Mand“, og, hvad en saadan Mand vilde gjøre af egen Drift og egen Tilskyndelse, var et godt Grundlag for, hvad Loven kunde og burde paabyde, naar Gjenstandene skulde underkastes Lovgivningens Ordning. Og i det lille Danmark har nu navnlig al vor Ret i mange Tider bestaaet blot som Sædvaner, der saa af lovlyndige Mænd ere blevne nedskrevne. Det er saadanne nedskrevne Sædvaner, som have dannet Oprindelsen til og Materialet for vore Lovbøger, og som udgjøre Grundlaget for de Necesser, som afdøde Konger have udstedt. Der kan saaledes ogsaa i det Sædvaneretskrav, i den moraliske Forpligtelse, hvormed der her er Tale, være en meget vigtig Veiledning for Lovgivningen. Det stiller sig for mig i Modsetning til Udvalgets Fleertal saaledes, at den Statsmarine, der har dicteret alle de hidtil indførte Indskrænkninger med Hensyn til Fæstegodsset, ikke er død, ikke er opbrugt med dem, og at, naar der kommer nye Tider, som fordre nye Former, saa kan ogsaa denne Statsmarine gjøre sig gjældende ved nye Lovbestemmelser. Jeg kan altsaa forsaauidt med Fornøielse optage det Udtryk, som den ærede Ordfører forekastede en anden æret Landsthingsmand (Madvig) at have brugt. Den Slags Ting kunne jo betegnes paa tusinde Maader, saa at, hvad En kalder Skyldighed, kalder en Anden Generositet. Selv med Hensyn til Skove gjør jeg Forskjel paa Træer og paa Brænde, og jeg vilde meget betænke mig paa, før jeg gav mit Samtykke til, at Lovgivningen skulde tillade at behandle Træerne i Danmark som Brænde, fordi man derved vilde borttage et af de stærke Midler til at fremkalde Kjærlighed til vort Land og vort Folk, hvad Landets Skjønhed jo dog tilvise er. Men meget mere gjælder dette da om Bonden. Der er en stor Forskjel paa Bønder og Bøndergaarde og paa Kaffesække, og de Negler, som man i Kraft af Eiendomsretten kan fordre anvendt med Hensyn til alle saadanne andre Eiendoms-gjenstande, kunne ikke finde Anvendelse paa Fæste-

forhold, der ifølge en Statsmarine altid er blevet betragtet og behandlet som særlig underyggen Lovgivningsmagtens Myndighed. Jeg skal sluttelig paa ny anbefale den tilbagestaaende Deel af den af mig foreslaaede Dagsorden, hvad enten den nu er betydelig eller ikke er betydelig, til det høie Things Vedtagelse.

Formanden: Da det ærede Medlem nu har taget den sidste Deel af det af ham som Mindretal i Udvalget stillede Forslag til en motiveret Dagsorden tilbage, skal jeg efter Forretningsordenen spørge, om Nogen optager denne Deel af Forslaget. (Ophold.) Da Ingen optager denne, er denne Deel bortfalden og selvfølgelig dermed ogsaa de til samme stillede Endringsforslag.

H. Masmussen: Det er næsten uden Undtagelse altid med Fornøielse og Interesse, at jeg hører det ærede Medlem, som sidst havde Ordet, men der kan dog engang imellem undslippe ham Uttringer, som jeg ikke holder af at høre. Han sagde saaledes i sit sidste Foredrag, at det forekom ham, at det Mindretal, hvortil jeg hører i Udvalget, havde taget sig denne Sag temmelig let. Jeg kan naturligvis ikke forbyde Nogen at sige dette, men jeg veed egentlig ikke, hvorledes det ærede Medlem er kommen til dette sit Resultat. Jeg tror dog ikke, at den ærede Landsthingsmand meente, at dette Mindretal ikke skulde have tænkt over Sagen (Behmann: Nei, nei, aldeles ikke!). Saa meente den ærede Landsthingsmand maastee, at der burde have foreligget noget yderligere Skriftligt, særlige Forslag fra os. Men det synes mig dog at være en streng Fordring at stille til Medlemmer af et Udvalg, som ere fornøiede med det Lovforslag, som foreligger samme til Behandling, i dets Almindelighed, at de skulle stille saadanne Endringsforslag dertil, som de troe, at Andre forlange. Jeg er rigtignok af den Mening, at, naar Nogen vil have en Forandring i et Lovforslag, saa maa han selv komme frem med Forslag derom, og han maa ikke stille den Fordring til dem, som egentlig ere fornøiede med Lovforslaget, at de skulle fremsætte saadanne Forslag. Jeg er den ærede 3die Landsthingsmand